

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Klasa 86 (2).

Izdan 1 maja 1935.

PATENTNI SPIS BR. 11592

Breitschädel Franz, Katscher, Nemačka.

Postupak za izradu uzlanih ćilimova na uzlačkim stanovima.

Prijava od 30 maja 1934.

Važi od 1 oktobra 1934.

Traženo pravo prvenstva od 1 juna 1933 (Nemačka).

Ovaj pronalazak odnosi se na postupak za izradu uzlanih ćilimova na uzlačkim stanovima, naročito ćilimova sa Smyrna — ili perzijskim uzlovima. Kod poznatih uzlanih ćilimova — kada se radi o Smyrna ili perzijskim uzlovima — uzlažu se pojedini uzlovi i uzlići oko dva susjedna konopa lančanih niti. U nekim slučajevima uzlažu se ti uzlići i samo oko jednog konopa lančanih niti. Općenito je u običaju, da iza svakog reda utki za uzliće slijede dvije utke za vezanje. Poznato je, da se ćilimovi kod dosadašnjeg načina izrade stišnu, tako da je širina gotovog ćilima manja nego li širina lanca na uzlačkom stanu.

Ćilim se kod izrade stisne u toliko više, u koliko dolazi manji broj uzlova na četvorni metar površine ćilima. Tome manjku dade se doskočiti, kod rukom izradjenih ćilimova, tako, da se prema odredjenim uzlovima tka srazmjerno veća širina, da bi gotovi ćilim mogao dobiti mjeru koja se je želila. Kod mehaničke izrade ćilimova u tom su pogledu mnogo teže okolnosti. Pokušavalo se je u tu svrhu upotrebiti stroj za uzlanje ćilimova za 10 cm. širi, nego što ima biti širina ćilima. Ovo povećanje širine stroja za 10 cm kod širokih ćilimova nikako nije dostatno. Nadalje, veličina stiskanja na ćilimu mnogo zavisi o udešavanju uzlova, dok proširenje stroja je uvijek stalno. Radi toga mehanička izrada ćilimova sa normalnom širinom, bila je skopčana sa mnogo poteškoća. Osim toga stiskanje

kod izrade ćilimova prouzrokovalo je takodjer i to, da su ćilimovi lako ostali vječasti i zavnuti. Takovi ćilimovi mogli su se jedino močenjem i natezanjem pomoću kompliciranih sprava samo donekle izravnavati. Postupak oko ovog naknadnog popravljanja ćilima bio je skopčan sa znatnim troškovima, a kraj svega toga manjkavosti su se dale rijetko kada potpuno ukloniti.

Svrha je ovoga pronalaska, da se kod izrade spriječi stiskanje ćilima. Prema ovoj pronalasku svaki konop lančanih niti, oko kojega se vode pojedine petlje uzlića, ne sastoji se kao do sada samo iz jedne jedine niti, već iz više jedne do druge porjedjanih, pojedinačnih, nespletenih lančanih niti, a pojedine niti svakoga konopa lančanih niti zavežu se unakrsno sa utkama vezanja, koje slijede iza redova utki za uzliće. Kada je dakle svaka petlja uzlića ovita oko jednog konopa, koji sastoji iz dviju lančanih niti, pridigne se jedna od tih niti kod utkanja prve utke za vezanje, a druga kod utkanja druge utke za vezanje. Ako se svaki konop sastoji od više nego dviju lančanih niti, pridigne se jedan dio niti kod utkanja prve utke za vezanje, a drugi dio kod utkanja druge utke za vezanje. Niti se mogu podijeliti po volji. Kod upotrebe više od dviju utki za vezanje, mogu se i lančane niti svakoga konopa podrazdijeliti na više grupa, koje se pojedinačno pridignu kod utkanja svake utke za vezanje.

Poznato je, da se petlja jednoga uzlića ovije oko više nespletenih lančanih niti, koje su poredane jedna do druge. Kod takvog poznatog postupka međjulum manjka unakrsno zavezivanje lančanih niti, spadajućih svakoj petlji, iza svakoga reda utki za uzliće. Kod spomenutog poznatog postupka dakle ćilim se bez zapreke sliše.

Osobita prednost postupka po ovom pronalasku sastoji se upravo u tome, da niti utke, uslijed intenzivne veze, koja je veza prouzrokovana unakrsno ležećim nitima svakog konopa lančanih niti, čvrsto su razapele u tkivu, tako da je stiskanje niti utke i dosljedno tome stiskanje čitavog tkiva onemogućeno. Uslijed toga, gotovi ćilim je jednako širok, kako je u stanu tkan, bez obzira na visinu udešenja uzlova i po tome bez obzira na broj upotrebljenih uzlova.

Postupak prema ovom pronalasku objašnjen je u priloženom nacrtu, u kojemu prikazuje:

Fig. 1 i 2 dosadašnji poznati postupak dok Fig. 3 do 8 takodjer prikazuje šematski tri različita načina izvedbe po postupku ovog pronalaska u primjeni na uzlani ćilim, čiji uzlovi imaju oblik uzlova Smyrna.

U figurama, prvi red utki za uzliće označen je sa A, a drugi red sa B. Iza svakog reda utki za uzliće ucrtane su na poznati način dvije utke za vezanje 1 i 2.

Pošto uzlići u prikazanom primjeru imaju oblik Smyrna uzlova, to svakom uzliću pripadaju dvije petlje. Na figurama 2, 4, 6, i 8 prikazuju točke, koje leže u obima petljama svakog uzlića, lančane niti, oko kojih je ovijen uzlić. Svaka figura na nacrtu obuhvata tri reda lančanih uzlića I, II i III.

Figure 1 i 2 prikazuju dozadašnji poznati način tkanja. Kraj toga oba konopa lančanih niti, koja spadaju svakom uzliću, sastoji se iz jedne niti d, odnosno g, tako da u svakoj petlji leži samo jedna lančana nit. Tako je primjerice u svakom redu lančanih uzlića I, II i III kod utkanja prve utke za vezanje 1 pridigne lančana nit d, a kod utkanja druge utke za vezanje 2 pridigne lančana nit g. Ovim postupkom nastaje poznato stiskanje.

Figure 3 i 4 prikazuju način izvedbe po ovom pronalasku, koji se način sastoji u tome, da se svaki od oba konopa, oko kojih je ovijen i zauzlan svaki uzlić, sastoji iz dviju lančanih niti d i e, odnosno g i h. Kod samog uzlanja izradjuju se u parovima lančane niti koje tvore svaki konop, tako da u svakoj petlji leži jedan konop, sastojeći iz dviju lančanih niti. Kad se unosi prva utka za vezanje 1, pridigne

se, prema načinu izvedbe, prikazane u Fig. 3, u svakom redu lančanih uzlića I, II III, na lijevom konopu lančanih niti samo jedna nit d, a na desnom konopu lančanih niti samo jedna nit h. Kad se unosi druga utka za vezanje 2 pridigne se od lijevog konopa lančanih niti samo jedna nit e, a od desnog konopa lančanih niti samo jedna nit g. Obe niti d i e. odnosno g i h svakog konopa lančanih niti zavežu se dakle kod utkanja utki za vezanje međjusobno unakrsno. Ovo križanje lančanih niti pripadajućih jednom konopu, čini intenzivno vezanje utki vezanja i prijeći stiskanje ćilima.

U figurama 5 i 6 takodjer je prikazan način tkanja, gdje svaki konop lančanih niti sastoji iz dviju niti d i e, odnosno g i h. Zavezivanje pojedinih niti svakog konopa lančanih niti jest, u načinu izvedbe prema Fig. 5, za dva susjedno ležeća reda lančanih uzlića, različito. Pri utkivanju prvog reda utki za vezanje 1, pridiju se na obim vanjskim redovima lančanih uzlića I i III obe s vanjske strane ležeće niti d i h, a kod utkivanja druge utke za vezanje 2, pridiju se naprotiv obe s unutarnje strane ležeće niti e i g. Na srednjem redu lančanih uzlića II dešava se obrnuto.

Prema Fig. 7 i 8 sastoji svaki od obaju konopa lančanih niti, oko kojih je ovijen i zauzlan svaki uzlić, iz triju niti d, e i f, odnosno g, h i i. Svaka petlja uzlića obuhvata dakle tri niti. Kod utkivanja prve utke za vezanje 1 pridiju se na oba s vanjske strane ležeća reda lančanih uzlića I i III na Fig. 7, obe vanjske niti d i e, odnosno h i i svakoga konopa lančanih niti, dok druga utka za vezanje 2 prolazi ispod unutarnjih niti f odnosno g odnosno konopa lančanih niti. Sasvim je naravno, da podjela pridignutih niti kod prve i druge utke može biti po volji različita (usporedi srednji red lančanih uzlića II Fig. 7). Nadalje, može broj niti, koje tvore pojedine konope, biti i veći od tri. Bitno je za pronalazak uvijek samo unakrsno zavezivanje većine lančanih niti, koje su ovijene svakom petljom, sa utkama za vezanje, koje slijede iza svakog reda utki za uzliće.

Treba još napomenuti, da su rese ćilima, koje se, kako je poznato, sastoje iz lančanih niti, koje prelaze izvan dužine ćilima, po postupku prema ovom pronalasku, finije i punije nego kod poznatih načina izvedbe, jer je prema pronalasku broj i finoća niti znatno veća nego kod poznatih postupaka.

Ovaj način izvedbe uzlanih ćilimova može se uspješno primijeniti i na ručnim uzlačkim stanovima.

Patentni zahtjev:

Postupak za izradu uzlanih ćilimoya, a naročito ćilimoya sa Smyrna ili perzijskim uzlovima na stanovima za uzlanje ćilimoya označen time, da se konopi lančanih niti, oko kojih se oviju i zauzlaju pojedine

petlje uzlića, sastoje iz više, jedne do druge poredjanih, nespletenih pojedinačnih niti (d, e, f, odnosno g, h, i), i da su pojedine niti (d, e, f, odnosno g, h, i) svakoga konopa lančanih niti unakrsno zavezane sa utkama za vezanje (1, 2), koje slijede iza redova utki za uzliće (A, B).

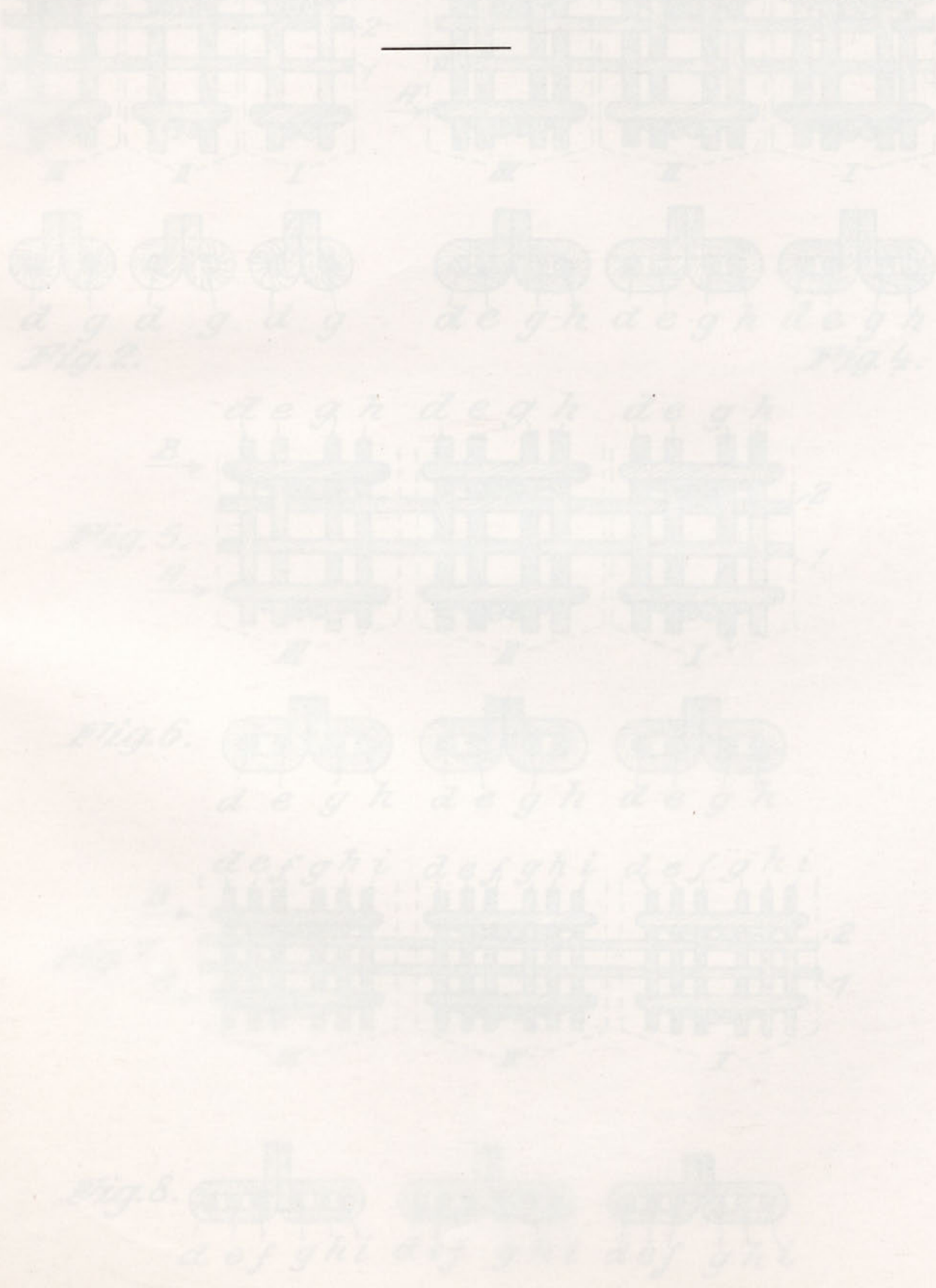

Fig. 1.

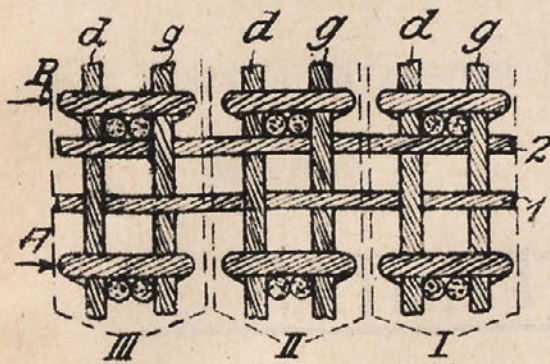

Fig. 3.

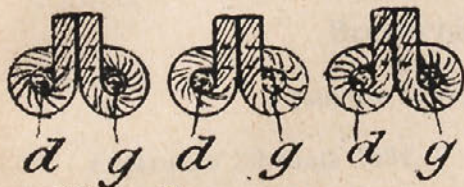
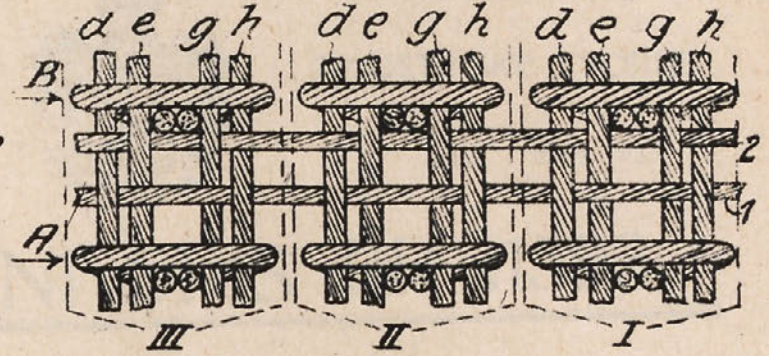

Fig. 2.

Fig. 4.

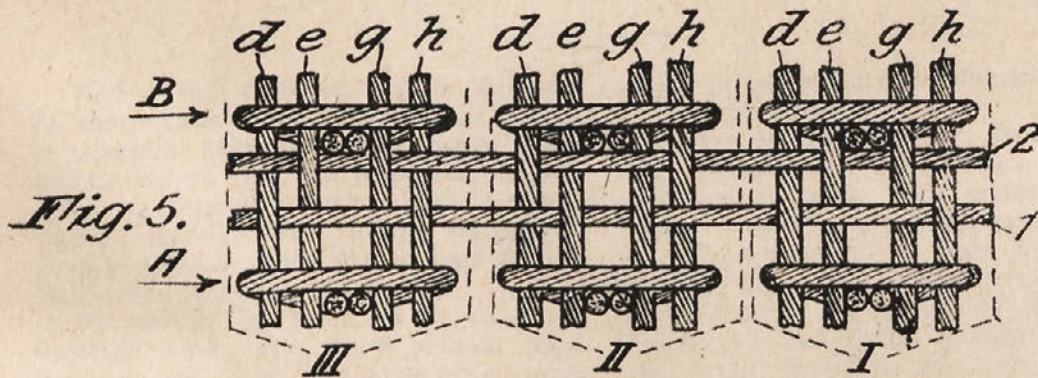

Fig. 5.

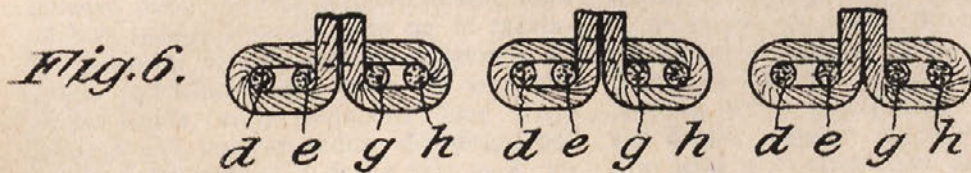

Fig. 6.

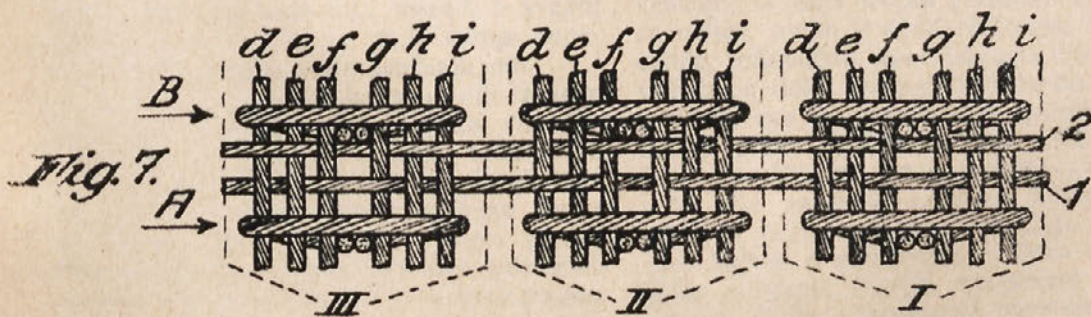

Fig. 7.

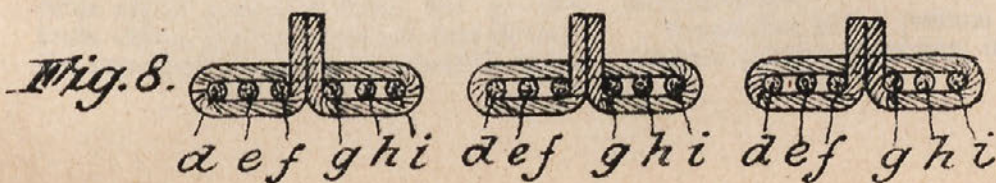

Fig. 8.

